

บทที่ ๒

คดีมีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

นายอริคม อินทุนิต
ผู้พิพากษาอาวุโสในศาลฎีกา

ชุดที่ 2 1

หลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ
ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐

มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง

“ รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใด
ของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อ
รัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอันใช้บังคับมิได้

2

การควบคุมกฎหมายไม่ให้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
ภายหลังประกาศใช้เป็นกฎหมาย

มาตรา ๒๑๒ “ในการที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายบังคับแก่คดีใด ถ้าศาลเห็นเอง หรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นต้องด้วยมาตรา ๕ (ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ) และยังมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น ให้ศาลส่งความเห็นเช่นนั้นต่อศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ในระหว่างนั้น ให้ศาลดำเนินการพิจารณาต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ชั่วคราว จนกว่าจะมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ ”

3

วรรคสอง “ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่าคำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

วรรคสาม “คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้ในคดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว เว้นแต่ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อยตัวไป แต่ทั้งนี้ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใดๆ”

บทบัญญัติในเรื่องเดียวกันนี้รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๔๐ คือมาตรา ๒๖๔ และฉบับปี ๒๕๕๐ คือมาตรา ๒๑๑

4

หลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๑๒

๑. เป็นกรณีที่ศาลจะใช้**บทบัญญัติ**แห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดี
๒. มีข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย**ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ**
๓. **ยังไม่มีคำวินิจฉัย**ของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น
๔. ศาลที่ส่งคำร้องมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ต้อง**รอการพิพากษาคดี**ไว้ก่อน
๕. หากศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคุณไม่**เป็นสาระอันควร**ได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจ**ไม่รับเรื่อง**ไว้พิจารณา

5

หลักเกณฑ์ข้อ ๑ :

เป็นกรณีที่ศาลจะใช้**บทบัญญัติ**แห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดี

ปัญหา

- (๑) คำว่า “**บทบัญญัติแห่งกฎหมาย**” ตามความหมายของมาตรา ๒๑๒ หมายถึง**กฎหมายประเภทใด**
- (๒) บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี มี**ลักษณะอย่างไร**
- (๓) คดีถึงที่สุดแล้วยังส่งข้อโต้แย้งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย**ได้หรือไม่**

6

ปัญหาข้อ (๑)

ความหมายของคำว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมาย ตามมาตรา ๒๑๒

(๑) กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรนิติบัญญัติ ตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ได้แก่

- พระราชบัญญัติ และ
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

(๒) กฎหมายอื่นที่ฝ่ายบริหารตราขึ้นตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ โดยรัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ได้แก่ **พระราชกำหนด**

(เทียบ : คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒๗/๒๕๕๔)

7

กฎหมายลำดับรอง : ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ตามมาตรา ๒๑๒ ไม่ได้

- พระราชกฤษฎีกา
- กฎกระทรวง
- ประกาศกระทรวง
- ข้อบัญญัติท้องถิ่น
- ระเบียบ ข้อบังคับหรือข้อบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป

อันเป็นนิยามของคำว่า “กฎ” ตามพ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครองฯ พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๓ ที่ว่า “กฎ” หมายความว่า พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง ประกาศกระทรวง ข้อบัญญัติท้องถิ่น ระเบียบ ข้อบังคับ หรือบทบัญญัติอื่นที่มีผลบังคับเป็นการทั่วไป โดยไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดหรือบุคคลใดเป็นการเฉพาะ

ตัวอย่าง กฎหรือข้อบังคับ ที่ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ตามความหมายของมาตรา ๒๑๒

- ประกาศธนาคารพาณิชย์ ประกาศบริษัทเงินทุนฯ ประกาศธนาคารแห่งประเทศไทย ประกาศกระทรวงการคลัง เรื่องเกี่ยวกับการเรียกดอกเบี้ยเกินอัตรา (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๔/๒๕๔๒, ๑๐/๒๕๔๒)
- ระเบียบ ประกาศ ข้อกำหนด ของเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจ เช่น
 - ระเบียบ ประกาศและข้อกำหนดเกี่ยวกับการควบคุมการผลิตน้ำตาลที่ออกโดยคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒๗/๒๕๔๔)
 - ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการรับฟังความคิดเห็นต่อสาธารณะโดยวิธีประชาพิจารณ์ พ.ศ.๒๕๓๘ (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓/๒๕๕๔)
 - ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ (คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑๙/๒๕๖๕)

9

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑๙/๒๕๖๕ เป็นกรณีเทศบาลตำบลเสาชิงช้า เป็นโจทก์ฟ้องนาง ส. จำเลยต่อศาลแขวงนนทบุรี ให้คืนเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแก่โจทก์เป็นเงิน ๘๑,๗๑๐ บาท พร้อมดอกเบี้ย อ่างเหตุว่า จำเลยยื่นคำขอรับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุต่อโจทก์และโจทก์จ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุแก่จำเลยตั้งแต่ปี ๒๕๕๒ ถึง ๒๕๖๒ ต่อมาโจทก์ตรวจสอบพบว่าจำเลยเป็นผู้ได้รับเงินบำนาญจากกรมบัญชีกลาง ซึ่งถือว่าเป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ จำเลยเป็นผู้ขาดคุณสมบัติการรับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุตั้งแต่ต้นหรือในขณะยื่นคำขอ ตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๖ (๔) ประกอบระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๕ (๓)

ระหว่างสืบพยานโจทก์ ศาลแขวงนนทบุรีเห็นว่า ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๔๘ วรรคสอง จึงส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

10

**ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ
ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒**

ข้อ ๖ ผู้ที่มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและ
ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ... (๔) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์
อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ ...

**ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพ
ผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒**

ข้อ ๖ ผู้ที่มีสิทธิจะได้รับเงินเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ ต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติและ
ไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้ ... (๔) ไม่เป็นผู้ได้รับสวัสดิการหรือสิทธิประโยชน์
อื่นใดจากหน่วยงานของรัฐ ...

11

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า กรณีที่ศาลเห็นเองหรือคู่ความโต้แย้งพร้อมด้วย
เหตุผลว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก้คดีต้องด้วยมาตรา ๕ ตามมาตรา
๒๑๒ วรรคหนึ่ง นั้น บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญดังกล่าว
ต้องเป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดยฝ่ายนิติบัญญัติตามกระบวนการที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ
หรือกฎหมายอื่นที่ตราขึ้นโดยฝ่ายบริหารตามกระบวนการที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ โดย
รัฐธรรมนูญบัญญัติให้กฎหมายนั้นมีศักดิ์และฐานะเทียบเท่ากฎหมายหรือพระราชบัญญัติ
ที่ตราขึ้นโดยรัฐสภา ระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเงินเบี้ยยัง
ชีพผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๕๒ เป็นกฎหมายที่ตราขึ้นโดย
อาศัยอำนาจแห่งพระราชบัญญัติ และมีสถานะเป็นเพียงกฎหมายลำดับรองที่ออกโดย
อาศัยอำนาจของฝ่ายบริหาร มิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายตามความหมายของรัฐธรรมนูญ
มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ไม่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของศาลรัฐธรรมนูญที่จะพิจารณาวินิจฉัย
กรณีไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะ
มีอำนาจรับไว้พิจารณาวินิจฉัย จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา.

12

**ตัวอย่าง กฎหรือข้อบังคับ ที่ไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ตามความหมายของมาตรา ๒๑๒ (ต่อ)**

■ **กฎกระทรวง** เช่น

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ.๒๕๔๑) ที่กำหนดให้ผู้พักในโรงแรม
เสียค่าธรรมเนียมบำรุงองค์การบริหารส่วนจังหวัด ร้อยละ ๓ ของค่าเช่าห้องพัก
(คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๔/๒๕๔๘)

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ.๒๕๓๖) ออกตามความพ.ร.บ.
วิทยุกระจายเสียงฯ พ.ศ.๒๕๔๘ (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๕๖/๒๕๔๘)

■ **พระราชกฤษฎีกา** เช่น

พระราชกฤษฎีกาออกตามความในประมวลรัษฎากร ฉบับที่ ๓๐๙
(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๕๗๐/๒๕๔๔, ๑๐๘๘๙/๒๕๔๖)

13

■ **ข้อบังคับหรือคำสั่งของฝ่ายปกครองหรือฝ่ายบริหาร** เช่น

- ข้อบังคับกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยระเบียบการดำเนินคดีอาญา พ.ศ.
๒๕๒๓ ข้อ ๒.๕ (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑/๒๕๔๓)

- คำสั่งนายกรัฐมนตรีและคำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
เรื่อง ระเบียบการเพาะเลี้ยงกุ้งกุลาดำ)

- คำสั่งผู้ว่าราชการจังหวัดขอนแก่น เรื่อง เพิกถอนสัญญาติดบุคคล ตาม
ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๓๓๗ (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๕/๒๕๕๑)

- ประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรง ลงวันที่ ๑๒ เม.ย.
๒๕๕๒ และข้อกำหนดที่ออกตามความในมาตรา ๙ แห่งพระราชกำหนดการ
บริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘ ลงวันที่ ๑๒ เม.ย. ๒๕๕๒
(คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๐-๑๑/๒๕๕๓)

- กฎ ข้อบังคับและระเบียบต่างๆ ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตาม
พระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. ๒๕๔๘
(คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓/๒๕๕๔)

14

■ **ข้อกำหนด ระเบียบที่ประชุมใหญ่ ข้อบังคับของประธานศาล (Court Rules)**

- **ข้อกำหนดของศาลชั้นอุทธรณ์พิเศษ** เช่น ข้อกำหนดคดีภาษีอากร พ.ศ. ๒๕๓๙ ข้อ ๑๐ (เรื่องกำหนดเวลายื่นบัญชีระบุงบประมาณ) ออกตามความในพ.ร.บ. จัดตั้งศาลภาษีอากรและวิธีพิจารณาคดีภาษีอากร พ.ศ.๒๕๒๘ มาตรา ๒๐ (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๕๐ /๒๕๔๔)

- **ระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลปกครองสูงสุด** เช่น ระเบียบที่ประชุมใหญ่ของศาลปกครองสูงสุด ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ ข้อ ๑๑๒ วรรคหนึ่ง (๓)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ไม่ใช่กฎหมายที่ตราขึ้นโดยองค์กรนิติบัญญัติ หรือกฎหมายอื่นที่มีฐานะเทียบเท่า (คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓๙/๒๕๕๔)

- **ข้อบังคับของประธานศาลฎีกา** เช่น ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่า ด้วยวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ข้อ ๑๐ (เรื่องรอการไต่สวนมูลฟ้อง เพื่อให้การสอบสวนของหน่วยงานเสร็จสิ้นก่อน)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าเป็นกฎหมายลำดับรอง ไม่รับคำร้อง (คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑/๒๕๖๒)

15

ข้อสังเกต

กรณีมีข้อโต้แย้งว่า กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องต่างๆ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ องค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัยคือศาลปกครอง ตามพ.ร.บ.จัดตั้งศาลปกครอง พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๙ (๑) และหากศาลปกครองวินิจฉัยว่าขัดรัฐธรรมนูญ จะมีผลเป็นการเพิกถอนกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับนั้น ตามมาตรา ๗๒

แต่ในกรณีมีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นในคดีที่ฟ้องต่อศาลยุติธรรมว่า กฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องต่างๆ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลยุติธรรมจะต้องทำอย่างไร เพราะไม่มีกฎหมายให้ศาลยุติธรรมส่งเรื่องดังกล่าวไปให้ศาลปกครองวินิจฉัย ?

เรื่องนี้ มีสองความเห็น ความเห็นแรก ศาลยุติธรรมมีอำนาจวินิจฉัยเอง แต่คำวินิจฉัยของศาลยุติธรรมดังกล่าวมีผลผูกพันเฉพาะคู่ความในคดี ไม่มีผลเป็นการเพิกถอนกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับนั้น อันเป็นแนวปฏิบัติของศาลฝรั่งเศส

ความเห็นที่สอง ศาลยุติธรรมควรวินิจฉัยว่า ข้อโต้แย้งดังกล่าวเป็นอำนาจของศาลปกครองที่จะวินิจฉัย โจทก์หรือจำเลยจะโต้แย้งเข้ามาเป็นประเด็นในคดีที่กำลังพิจารณาที่ศาลยุติธรรมไม่ได้ และวินิจฉัยคดีไปตามหลักเกณฑ์ที่ปรากฏในกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับในเรื่องนั้นๆ

16

ปัญหาข้อ (๒)

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี มีลักษณะอย่างไร

บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดีต้องมีลักษณะดังนี้

- เป็นบทบัญญัติที่เป็นประเด็นข้อพิพาทหรือข้อแพ้ชนะในคดี หรือ
- เป็นกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาในคดีนั้น

17

ตัวอย่างคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ :
กรณีเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ถือได้ว่า
เป็นประเด็นข้อพิพาทหรือข้อแพ้ชนะในคดี

18

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๓/๒๕๖๕ เป็นกรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลแขวงพระนครเหนือ กล่าวหาว่าจำเลยกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ (ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ บัญญัติว่า ผู้ใดแต่งกายหรือใช้เครื่องหมายที่แสดงว่าเป็นภิกษุ สามเณร หรือนักพรตหรือนักบวชในศาสนาใดโดยมิชอบ เพื่อให้บุคคลอื่นเชื่อว่าเป็นบุคคลเช่นนั้น ต้องระวางโทษ ...)

ระหว่างการพิจารณา จำเลยโต้แย้งว่า การแต่งกายเลียนแบบพระสงฆ์ไม่ใช่การกระทำที่ร้ายแรงหรือกระทบกระเทือนต่อความสงบสุขของบ้านเมือง ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ จึงขัดต่อหลักนิติธรรมและไม่เป็นไปตามหลักสัดส่วน ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำเลยโต้แย้ง เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแขวงพระนครเหนือจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้รับไว้พิจารณาวินิจฉัย

19

ส่วนปัญหาตามข้อโต้แย้งของจำเลยนั้น ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ มิได้ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ ด้วยเหตุผลประการสำคัญดังนี้

- ภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวชเป็นผู้นำประกอบพิธีกรรมและอบรมสั่งสอนศาสนิกชนตามหลักคำสอนของศาสนา รวมทั้งครองตนเป็นแบบอย่างการดำเนินชีวิตแก่ศาสนิกชนที่นับถือศาสนานั้น การแต่งกายเลียนแบบแล้วประพฤติเสื่อมเสียยอมก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธาในศาสนานั้น หรือหากมีการบิดเบือนคำสอนตามหลักศาสนาก็อาจกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน บทบัญญัติดังกล่าวจึงสอดคล้องกับหลักกษัตริย์และเป็นไปตามหลักนิติธรรม

- ส่วนที่จำเลยโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวไม่สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน เนื่องจากมีประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ และ พ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ มาตรา ๔๓ ที่มีโทษน้อยกว่าเอาผิดอยู่แล้วนั้น ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๔๑ มุ่งคุ้มครองความเสียหายในทางทรัพย์สินของผู้อื่นที่เกิดจากการหลอกลวง

20

ส่วนมาตรา ๒๐๘ มุ่งคุ้มครองศาสนาและศาสนิกชน กฎหมายสองฉบับดังกล่าวมีเจตนารมณ์แตกต่างกัน ไม่อาจนำมาใช้บังคับแทนกันได้ สำหรับพ.ร.บ.คณะสงฆ์ พ.ศ. ๒๕๐๕ บทบัญญัติที่กำหนดความผิดอาญาแก่ผู้ต้องปาราชิกที่ไม่ละการแต่งกายอย่างเพศบรรพชิตที่จำเลยอ้างถึงก็ถูกยกเลิกไปแล้ว และที่จำเลยโต้แย้งด้วยว่า การกำหนดโทษจำคุกในความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ เป็นการจำกัดเสรีภาพในการปฏิบัติหรือประกอบพิธีกรรมตามหลักศาสนา ไม่ได้สัดส่วนกับประโยชน์สาธารณะที่ได้รับนั้น บทบัญญัติดังกล่าวไม่ได้มีผลกระทบต่อเสรีภาพของศาสนิกชน ผู้ปฏิบัติศาสนกิจโดยทั่วไป ประกอบกับมาตรา ๒๐๘ ไม่ได้กำหนดอัตราโทษขั้นต่ำ ศาลสามารถใช้ดุลพินิจกำหนดโทษน้อยกว่าอัตราโทษขั้นสูงเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับพฤติการณ์แห่งคดี จึงไม่เป็นการเพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ ถือได้ว่าเป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๐๘ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

21

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๕/๒๕๖๖ เป็นกรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดปทุมธานี กล่าวหาว่า จำเลยลงสมัครรับเลือกตั้งโดยรู้อยู่แล้วว่า ตนเป็นผู้ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามในการสมัครรับเลือกตั้ง กรณีจำเลยสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลตำบลบ้านกลาง เมื่อวันที่ ๘ กพ. ๒๕๖๔ เนื่องจากจำเลยต้องคำพิพากษาของศาลแขวงดอนเมืองเมื่อวันที่ ๒๘ เมษายน ๒๕๕๘ ในคดีหมายเลขแดงที่ อ.๑๐๗๕/๒๕๕๘ ให้เพิกถอนสิทธิเลือกตั้งของจำเลยมีกำหนดห้าปี ซึ่งเมื่อนับถึงวันเลือกตั้งยังไม่พ้นกำหนดห้าปี นับแต่วันพ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง อันเป็นลักษณะต้องห้ามตามพ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ **มาตรา ๕๐** ที่บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะต้องห้ามดังต่อไปนี้เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ... (๒๑) เคยถูกเพิกถอนสิทธิสมัครรับเลือกตั้งและยังไม่พ้นห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง” ขอให้ลงโทษตามมาตรา ๑๒๐ (จำคุก ๑ ถึง ๑๐ปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นถึงสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ) และ ป.อาญา มาตรา ๑๓๗ (ฐานแจ้งความเท็จ)

22

ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดปทุมธานี จำเลยโต้แย้งว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง เนื่องจากจำเลยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งครบตามระยะเวลาห้าปีแล้ว บทบัญญัติมาตรา ๕๐ (๒๑) มีผลให้จำเลยถูกลงโทษซ้ำภายหลังพ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง ศาลจังหวัดปทุมธานีส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติที่ศาลจังหวัดปทุมธานีจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีความวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินั้น กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง แต่ที่ได้แย้งว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๕** นั้น มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือ

23

เสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัยเฉพาะประเด็นที่ขอให้วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๒๖** หรือไม่

ปัญหาตามข้อโต้แย้งของจำเลยดังกล่าว ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ที่บัญญัติให้บุคคลที่เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งและยังไม่พ้นห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น เป็นกฎหมายที่จำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ กล่าวคือ ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าว**ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้** ฯลฯ อันหลักการรับรองและคุ้มครองสิทธิ

24

และเสรีภาพของบุคคลไว้ว่า การตรากฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะต้องคำนึงถึงหลักการพื้นฐานประการหนึ่ง คือหลักความได้สัดส่วนพอควรแก่กรณี

แม้พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) เป็นมาตรการเพื่อป้องกันมิให้ผู้ที่เคยกระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งจนถึงชั้นศาลสั่งเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งกลับเข้าดำรงตำแหน่งทางการเมืองของท้องถิ่นในช่วงระยะเวลาหนึ่งก็ตาม แต่เป็นการตัดสิทธิสมัครรับเลือกตั้งของบุคคลที่เคยถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งในลักษณะจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลเกินความจำเป็น เนื่องจากการเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีการกระทำอันเป็นเหตุตามที่กฎหมายบัญญัติให้ต้องถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้ง และมีกำหนดระยะเวลาตามที่กรณีบัญญัติเห็นว่า เป็นกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสม แต่กรณีตามมาตรา ๕๐ (๒๑) เมื่อพ้นระยะเวลาถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งแล้ว **ยังต้องรอจนกว่าจะพ้นห้าปี นับแต่วันที่พ้นจากการถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งจนถึงวันเลือกตั้ง** จึงจะสามารถสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นได้ ซึ่งในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิก

25

วุฒิสภา รัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการเลือกสมาชิกวุฒิสภา **ก็ได้มีบทบัญญัติเช่นนี้** บทบัญญัติมาตรา ๕๐ (๒๑) จึงกำหนดลักษณะต้องห้ามในการกั้นกรงบุคคลก่อนเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมืองระดับท้องถิ่นที่มีความเข้มงวดเกินความจำเป็น เมื่อคำนึงถึงองค์กรและตำแหน่งทางการเมืองดังกล่าว ไม่เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วน

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

26

แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ :
กรณีเป็นบทบัญญัติที่ไม่เป็นประเด็น
ข้อพิพาทหรือข้อแพ่งชนะในคดี

27

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๖๒/๒๕๖๓ เป็นกรณีพนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้อง
จำเลยทั้งสามต่อศาลจังหวัดกันทรลักษณ์ กล่าวหาว่าร่วมกันนำข่าวสารหรือข่าวเปลือกใน
คลังสินค้าที่จำเลยทั้งสามใช้เป็นหลักประกันในการทำสัญญาทางธุรกิจกับบริษัท
ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) ผู้เสียหาย ออกไปจากคลังสินค้า เป็นเหตุให้ผู้เสียหาย
ซึ่งเป็นผู้รับหลักประกันไม่อาจบังคับหลักประกันเอากับจำเลยทั้งสามทั้งหมดหรือแต่
บางส่วน อันเป็นความผิดตามพ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘๖ มี
โทษจำคุกไม่เกินสองปี ปรับไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

จำเลยทั้งสามให้การปฏิเสธ และยื่นคำโต้แย้งต่อศาลจังหวัดกันทรลักษณ์ ขอให้
ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ เพื่อวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.
หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๐ ขัดหรือ
แย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖

28

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับการจดทะเบียน การเปลี่ยนแปลงทางทะเบียน และการยกเลิกการจดทะเบียน ที่กฎหมายให้ผู้รับ หลักประกันไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ แต่คำฟ้องในคดีนี้ พนักงานอัยการยื่นฟ้อง คดีอาญาต่อศาลจังหวัดกันทรลักษ์ ขอให้พิจารณาคำขอทำความผิดของจำเลยทั้งสาม ฐานร่วมกันนำข่าวสารหรือข่าวเปลือกออกจากคลังสินค้าหลายครั้งโดยไม่ได้รับความ ยินยอม อันเป็นความผิดตามพ.ร.บ.หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๘๖ กรณี คำโต้แย้งของจำเลยทั้งสามไม่เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดกันทรลักษ์จะใช้ บังคับแก่คดี ไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาล รัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัย

ข้อสังเกต พ.ร.บ. หลักประกันทางธุรกิจ พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๑๖ มาตรา ๑๗ และมาตรา ๒๐ เป็นเรื่องเกี่ยวกับผู้มีหน้าที่ยื่นคำขอจดทะเบียนหลักประกันทางธุรกิจ ไม่เกี่ยวกับการนำข่าวสารหรือข่าวเปลือกออกจากคลังสินค้าโดยมิชอบ อันเป็นประเด็น ที่ศาลจะต้องวินิจฉัยในคดีนี้

29

คำวินิจฉัยที่ ๖/๒๕๖๓ เป็นกรณีเทศบาลเมืองปทุมธานี ผู้ฟ้องคดี ยื่นฟ้อง อธิบดีกรมเจ้าท่ากับพวก ต่อศาลปกครองกลาง ขอให้เพิกถอนคำสั่งไม่อนุญาตให้ ผู้ฟ้องคดีปลูกสร้างสิ่งล่วงล้ำลำน้ำ และคำสั่งให้รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างในโครงการ ก่อสร้างถนนคอนกรีตเสริมเหล็กคร่อมคลอง (คลองใหญ่) และโครงการปรับปรุง เปลี่ยนสภาพคลอง (คลองบางประกอก) เป็นผิวจราจร **และโต้แย้งว่า** การจัดทำถนน คร่อมคลองเป็นอำนาจของผู้ฟ้องคดี ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ ที่ให้การจัดทำบริการสาธารณะเป็นหน้าที่และอำนาจโดยเฉพาะขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น บทบัญญัติพ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๑๑๗ วรรคหนึ่ง ที่ให้ผู้ฟ้องคดีขออนุญาตจากกรมเจ้าท่าและกระทรวงคมนาคมก่อน และ มาตรา ๑๑๘ ที่กำหนดโทษการฝ่าฝืนมาตรา ๑๑๗ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐

ศาลปกครองกลางส่งข้อโต้แย้งของจำเลยดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

30

ศาลรัฐธรรมนูญแล้วเห็นว่า เป็นกรณีที่ศาลปกครองกลางส่งคำโต้แย้งของผู้ฟ้องคดีเพื่อให้วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ มาตรา ๑๑๗ และมาตรา ๑๑๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ หรือไม่ เมื่อพิจารณาบทบัญญัติ**มาตรา ๑๑๘** เป็นบทบัญญัติว่าด้วยการกำหนดโทษทางอาญาต่อผู้กระทำการฝ่าฝืน มาตรา ๑๑๗ ดังนี้ บทบัญญัติมาตรา ๑๑๘ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลปกครองกลางจะใช้บังคับแก่คดีนี้ เพราะศาลปกครองกลางจะใช้เฉพาะ พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ **มาตรา ๑๑๗** บังคับแก่คดีนี้ จึงมีคำสั่งรับวินิจฉัยเฉพาะข้อโต้แย้งว่า **มาตรา ๑๑๗** ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ (ไม่รับวินิจฉัยข้อโต้แย้งว่า **มาตรา ๑๑๘** ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐ ด้วย) แล้ววินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การเดินเรือในน่านน้ำไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ **มาตรา ๑๑๗** มีเจตนารมณ์เพื่อให้กรมเจ้าท่าพิจารณาถึงผลกระทบต่อการคมนาคมและการใช้ประโยชน์ในน่านน้ำร่วมกันของประชาชน จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๔๙ และมาตรา ๒๕๐

31

แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
กรณีเป็น
กฎหมายวิธีพิจารณาความที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

32

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒๒/๒๕๖๕ คดีนี้ พนักงานอัยการเป็นโจทก์ฟ้องขอให้
ลงโทษจำเลยที่ ๑ ฐานปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบฯ ตามประมวล
กฎหมายอาญา มาตรา ๑๕๗ ศาลชั้นต้นพิพากษาว่า จำเลยที่ ๑ กระทำความผิดตาม
ฟ้อง ลงโทษจำคุก ๓ ปี จำเลยที่ ๑ อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษาแก้เป็นว่า ลงโทษ
จำคุก ๒ ปี และปรับ โทษจำคุกให้รอการลงโทษไว้ ๒ ปี ฯลฯ จำเลยที่ ๑ ยื่นคำร้องขอ
อนุญาตฎีกาและยื่นคำฟ้องฎีกา ศาลฎีกาเห็นว่าฎีกาของจำเลยที่ ๑ ไม่เป็นปัญหาสำคัญ
ที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย มีคำสั่งไม่อนุญาตให้จำเลยที่ ๑ ฎีกา ยกคำร้อง และไม่รับฎีกา

จำเลยที่ ๑ ได้แย้งว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ.
๒๕๕๙ มาตรา ๔๖ วรรคสี่ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในฎีกา
ของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้
ศาลฎีการับฎีกา โดยที่ศาลฎีกาไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ ไม่เป็นธรรมต่อ
จำเลยที่ ๑ ซึ่งต้องขออนุญาตฎีกาและอยู่ในอำนาจของศาลฎีกาที่จะพิจารณาว่ามี
เหตุผลจะให้ฎีกาหรือไม่ ทำให้จำเลยที่ ๑ ไม่ได้ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียม
กับโจทก์ที่เป็นพนักงานอัยการ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และ มาตรา ๒๗

33

ศาลฎีกาส่งข้อโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ ดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติที่โจทก์โต้แย้งเป็นบทบัญญัติ
ที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าว
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับ
บทบัญญัตินั้น กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้รับไว้
พิจารณาวินิจฉัย แต่ที่จำเลยโต้แย้งว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ
พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๖ วรรคสี่ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๕** นั้น เห็นว่า
มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมีได้
มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่
จำต้องวินิจฉัยส่วนนี้

ส่วนปัญหาว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙
มาตรา ๔๖ วรรคสี่ จึงขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๒๗** หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญ
วินิจฉัยความว่า

34

- พนักงานอัยการถือเป็นคู่ความฝ่ายหนึ่งเหมือนกับจำเลยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐเช่นกัน เมื่อคดีถึงที่สุดตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตและประพฤติมิชอบแล้ว คู่ความควรมีสิทธิในการฎีกาเท่าเทียมกัน โดยให้อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาที่จะพิจารณาว่าเป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัยหรือไม่

- การที่ศาลฎีกาต้องรับฎีกาของพนักงานอัยการที่อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ทำให้**อำนาจในการวินิจฉัยว่าจะรับฎีกาหรือไม่** หาได้เป็นอำนาจขององค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และวรรคสอง ไม่ส่งผลให้การนำคดีขึ้นสู่ศาลฎีกาของพนักงานอัยการแตกต่างไปจากจำเลย

- ส่วนการรับรองฎีกาของอัยการสูงสุดในคดีอาญาทั่วไป ตามป.วิ.อ.มาตรา ๒๒๑ ที่บัญญัติว่า “ในคดีซึ่งห้ามฎีกาไว้โดยมาตรา ๒๑๘, ๒๑๙ และ ๒๒๐ แห่งประมวลกฎหมายนี้ ถ้าผู้พิพากษาค้นคดีซึ่งพิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิเคราะห์เห็นว่าข้อความที่คัดค้านนั้นเป็นปัญหาสำคัญอันควรสู่ศาลสูงสุดและอนุญาตให้ฎีกา หรืออธิบดีกรมอัยการลงลายมือชื่อรับรองในฎีกา

35

ว่ามีเหตุอันควรที่ศาลสูงสุดจะได้วินิจฉัย ก็ให้รับฎีกาไว้พิจารณาต่อไป” นั้น เป็นการฎีกา**ระบบสิทธิ** ซึ่งราษฎรที่เป็นจำเลยมีสิทธิที่จะขอให้ผู้พิพากษาที่พิจารณาหรือลงชื่อในคำพิพากษาหรือทำความเห็นแย้งในศาลชั้นต้นหรือศาลอุทธรณ์พิจารณาอนุญาตให้ฎีกาได้ นับว่าบุคคลทั้งสองฝ่ายมีสิทธิฎีกาเท่าเทียมกัน

เมื่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง บัญญัติรับรองว่าบุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน การที่ พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๖ วรรคสี่ บัญญัติหลักเกณฑ์ในการฎีกาคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยไว้แตกต่างกันและกำหนดให้ศาลฎีการับฎีกาโดยไม่สามารถใช้ดุลพินิจสั่งเป็นประการอื่นได้ ย่อมทำให้หลักประกันสิทธิในการฎีกาของคู่ความในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบระหว่างพนักงานอัยการกับจำเลยได้รับความคุ้มครองที่แตกต่างกัน

พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๖ วรรคสี่ จึงขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ และกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัย**มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวัน** นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

36

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๒/๒๕๖๕ เป็นกรณีโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดเลยขอถอนคืนการให้ที่ดินกลับมาเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ ศาลจังหวัดเลยพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษายืน โจทก์ยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา

ขณะที่คดีอยู่ระหว่างนัดฟังคำสั่งศาลฎีกา โจทก์โต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ เป็นการจำกัดสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของโจทก์ ขัดต่อหลักนิติธรรมและเป็นการเลือกปฏิบัติขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม และการแต่งตั้งองค์คณะผู้พิพากษาโดยประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๒๔๘ ยังขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๙ ศาลฎีกาส่งข้อโต้แย้งดังกล่าวไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า บทบัญญัติที่โจทก์โต้แย้งเป็นบทบัญญัติที่ศาลฎีกาจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อจำเลยโต้แย้งพร้อมด้วยเหตุผลว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญและยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้รับไว้

37

พิจารณาวินิจฉัย แต่ที่โต้แย้งว่าบทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม** นั้น เห็นว่า มาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดเป้าหมายในกระบวนการยุติธรรมและหลักเกณฑ์ในการออกแบบกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงและแนวทางในการตรากฎหมาย มิใช่บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง **ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้**

ส่วนปัญหาว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ นั้น **มาตรา ๒๔๗** กำหนดให้การฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นอุทธรณ์ในคดีแพ่งจะกระทำได้อต่อเมื่อได้รับอนุญาตให้ฎีกา มีผลให้ไม่ว่าคู่ความจะมีฐานะทางเศรษฐกิจอย่างไรและจำนวนทุนทรัพย์ที่พิพาทกันเท่าไร มีสิทธิยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกาทั้งปัญหาข้อเท็จจริงและปัญหาข้อกฎหมายได้เท่าเทียมกัน **มาตรา ๒๔๘** กำหนดให้การพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องตามมาตรา ๒๔๗ กระทำโดยองค์คณะผู้พิพากษาที่ประธานศาลฎีกา

38

แต่งตั้ง ประกอบด้วยรองประธานศาลฎีกาและผู้พิพากษาในศาลฎีกาซึ่งดำรงตำแหน่ง
ไม่ต่ำกว่าผู้พิพากษาศาลฎีกาอีกอย่างน้อย ๓ คน ซึ่งเป็นผู้มีประสบการณ์ในการ
พิจารณาพิพากษาคดี อันเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณากลับรองคดี และ**มาตรา ๒๔๙**
วรรคหนึ่ง ให้ศาลฎีกาพิจารณานุญาตฎีกาได้เมื่อเห็นว่าปัญหาตามฎีกานั้นเป็นปัญหา
สำคัญที่ควรวินิจฉัย และ**วรรคสอง** กำหนดกรณีปัญหาสำคัญสำหรับการพิจารณาคำ
ร้องขออนุญาตฎีกาไว้ตาม (๑) ถึง (๖) หากคำร้องอนุญาตฎีกาใดมีลักษณะเป็นกรณี
ปัญหาสำคัญย่อมได้รับอนุญาตให้ฎีกา ดังนั้นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ จึง**ไม่เป็นการจำกัดสิทธิการเข้าถึง**
กระบวนการยุติธรรมของคู่ความ เมื่อชั่งน้ำหนักระหว่างการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของ
ประชาชนกับประโยชน์ส่วนรวมที่ได้รับตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายที่มุ่งให้การ
พิจารณาพิพากษาคดีของศาลฎีกาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความเป็นธรรม
แก่บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริงและรวดเร็ว ถือได้ว่าเป็นไปตามหลักสัดส่วน
ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควร

39

แก่เหตุ ไม่กระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป และไม่มุ่ง
หมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง จึงไม่ขัด
หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และการที่กฎหมายกำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษาที่
ประธานศาลฎีกาแต่งตั้งพิจารณาและวินิจฉัยคำร้องขออนุญาตฎีกาตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๘ เป็นเพียงการแต่งตั้งองค์คณะผู้พิพากษา
ศาลฎีกาเพื่อพิจารณากลับรองคดีที่เป็นปัญหาสำคัญที่ศาลฎีกาควรวินิจฉัย มิใช่การ
จัดตั้งศาลชั้นใหม่หรือกำหนดวิธีพิจารณาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีแทนศาลฎีกา
จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๘๙

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และ
มาตรา ๒๔๙ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๑๘๙

40

แนวคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญ
กรณีไม่เป็น
กฎหมายวิธีพิจารณาความที่เกี่ยวข้องกับคดีนั้น

หลัก : การโต้แย้งว่า กฎหมายเกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่จะส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้ มีหลักการสำคัญคือ ต้องโต้แย้งในขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลในชั้นตอนนั้นด้วย หากคดียังไม่ถึงชั้นตอนนั้น ยังโต้แย้งไม่ได้ เช่น อยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น จะขอให้ส่งข้อกฎหมายที่ใช้ในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นบังคับคดีไปให้วินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไม่ได้ และต้องขอให้ศาลที่คดีอยู่ในชั้นตอนนั้นส่งไป เช่น คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลสูง จะขอให้ศาลชั้นต้นส่งไปไม่ได้

41

- กรณีคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น จะโต้แย้งว่ากฎหมายเกี่ยวกับการอุทธรณ์คดีรัฐธรรมนูญ ไม่ได้

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑๓/๒๕๕๔ เป็นกรณีพนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรี เป็นโจทก์ฟ้องว่า จำเลยทั้งสองกระทำความผิดฐานมีเมทแอมเฟตามีนไว้ในครอบครองเพื่อจำหน่ายโดยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย

ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดนนทบุรี จำเลยทั้งสองยื่นคำร้องว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดียาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ (ที่ให้คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลอุทธรณ์โดยเฉพาะการกระทำซึ่งเป็นการความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้เป็นที่สุด เว้นแต่จะไดรับอนุญาตให้รับฎีกาไว้วินิจฉัย) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐

42

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีอาญาเสพติด พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ เป็นบทบัญญัติที่ใช้บังคับในกรณีที่มีการอุทธรณ์และฎีกาคำพิพากษาหรือคำสั่งต่อไปหลังจากที่ศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาแล้ว จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจังหวัดนนทบุรีซึ่งเป็นศาลชั้นต้นจะนำมาใช้บังคับแก่คดี ไม่ต้องด้วยเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๒๑๑ วรรคหนึ่ง กรณีไม่เป็นประโยชน์ที่จะพิจารณาวินิจฉัยต่อไป สมควรจำหน่ายคำร้องตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยการพิจารณาและมีคำวินิจฉัย พ.ศ. ๒๕๕๐ มาตรา ๒๓ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งให้จำหน่ายคำร้อง

43

- คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ขอให้ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติว่าด้วยการบังคับคดีขัดรัฐธรรมนูญไม่ได้

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓๔/๒๕๕๔ เป็นกรณีบริษัทเงินทุนฟ้องเรียกเงินคืนจากลูกหนี้ ขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น จำเลยยื่นคำร้องขอให้ศาลชั้นต้นส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ ถึง ๒๙๐ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ และมาตรา ๓๐ หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ป.วิ.พ.มาตรา ๒๗๑ ถึง ๒๙๐ เป็นบทบัญญัติที่อยู่ในหมวดว่าด้วยการบังคับคดี จะใช้บังคับหลังจากศาลได้มีคำพิพากษาแล้วและต่อเมื่อผู้ร้องตกเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาหรือเป็นผู้แพ้คดีและไม่ปฏิบัติตามคำพิพากษา กรณีตามคำร้อง คดีของโจทก์และผู้ร้องยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น ศาลชั้นต้นยังไม่ได้มีคำพิพากษาให้โจทก์หรือผู้ร้องเป็นฝ่ายชนะคดี จึงไม่มีกรณีที่จะต้องมีการบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเกิดขึ้น ป.วิ.พ. มาตรา ๒๗๑ ถึง ๒๙๐ จึงไม่ใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จะใช้บังคับแก่คดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง

44

- คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลสูง จะขอให้ศาลชั้นต้นส่งข้อโต้แย้งไปศาลรัฐธรรมนูญไม่ได้ ต้องให้ศาลสูงเป็นผู้ส่ง

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓๗/๒๕๖๑ คดีนี้จำเลยถูกฟ้องขอให้ลงโทษตามพ.ร.บ.

ศุลกากร พ.ศ. ๒๕๖๙ มาตรา ๒๗ มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๘๓ และมาตรา ๙๑ พ.ร.บ.การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๕๕ ขณะที่คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ศาลอาญา ส่งข้อโต้แย้งของจำเลยที่ยื่นต่อศาลอาญาไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติ แห่งกฎหมายที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลยขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๙ และมาตรา ๗๗

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ศาลที่มีอำนาจส่งข้อโต้แย้งของคุณความตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ต้องเป็นศาลที่จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่คู่ความโต้แย้ง บังคับแก้คดี เมื่อปรากฏว่าคดีของจำเลยทั้งสี่นี้อยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ศาลอาญาจึงมิใช่ศาลที่จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่จำเลยทั้งสี่โต้แย้งบังคับแก้คดี กรณีจึงไม่ต้องด้วยหลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับ พิจารณาวินิจฉัยได้

45

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๒๖/๒๕๖๒ เป็นกรณีศาลแพ่งส่งข้อโต้แย้งของ ผู้คัดค้านในคดีร่ำรวยผิดปกติ ที่ว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ ม.๘๑ วรรคสอง (ผู้ถูกกล่าวหาไม่มีการพิสูจน์) ขัด หรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ม.๔, ๕, ๒๕, ๒๖ และ ๒๗ ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญ วินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ศาลที่จะมีอำนาจส่งข้อโต้แย้งของคุณความ ต้องเป็นศาลที่จะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก้คดี กรณีตามคำร้อง ศาลแพ่งมีคำสั่งให้ทรัพย์สินของผู้คัดค้านตกเป็นของแผ่นดินไปแล้วและคดีอยู่ ในระหว่างอุทธรณ์ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้คัดค้านโต้แย้งดังกล่าวจึงมิใช่ บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลแพ่งจะใช้บังคับแก้คดี กรณีจึงไม่ต้องด้วย หลักเกณฑ์ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับ พิจารณาวินิจฉัยได้

46

ปัญหาข้อ (๓)

คดีถึงที่สุดแล้วส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้หรือไม่

หลัก : คดีที่ส่งไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒ ต้องอยู่ระหว่างพิจารณาของศาล คือยังไม่ถึงที่สุด

47

ข้อยกเว้น : คดีถึงที่สุดแล้ว แต่กรณีมีข้อพิพาทในชั้นบังคับคดี ส่งข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติในชั้นบังคับคดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไปให้ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยได้

คำวินิจฉัยที่ ๓๔ ถึง ๕๓/๒๕๕๓ เป็นกรณีศาลชั้นต้นสั่งอายัดเงิน ค่าจ้างของลูกจ้างในคดีกู้ยืมเงิน เพื่อนำมาชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลชั้นต้นขอให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัย ว่า ป.วิ.พ.มาตรา ๒๘๖ วรรคหนึ่ง (๓) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๕๐) มาตรา ๑๐

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ตามป.วิ.พ.มาตรา ๑๔๘(๑) และ มาตรา ๓๐๒ แสดงว่า ในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งยังมีการ วินิจฉัยชี้ขาดได้ ป.วิ.พ.มาตรา ๒๘๖ วรรคหนึ่ง (๓) จึงเป็นบทบัญญัติแห่ง กฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี ตามรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง และคดีนี้ไม่ว่าศาลรัฐธรรมนูญจะมีคำวินิจฉัยอย่างไร คำพิพากษา ของศาลอันถึงที่สุดแล้วก็ได้ถูกกระทบกระเทือน เพราะจำเลยยังต้องชำระ หนี้ตามคำพิพากษา คำร้องดังกล่าวจึงต้องด้วยมาตรา ๒๖๔

48

หลักเกณฑ์ข้อ ๒ :
เป็นข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

หากไม่ใช่ข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมาย
ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
ไม่ต้องด้วยองค์ประกอบของมาตรา ๒๑๒

49

**ตัวอย่าง : ข้อโต้แย้งที่ไม่ใช่ข้อโต้แย้งว่า
บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ**

- ขอให้วินิจฉัยว่า การกระทำของบุคคล ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
 - การคิดดอกเบี้ยของธนาคารขัดต่อรัฐธรรมนูญ (คำวินิจฉัยศาลรธน. ที่ ๙/๒๕๔๓)
 - การยื่นฟ้องคดีของพนักงานอัยการต่อศาลจังหวัดเทิง ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓๙/๒๕๕๖)
 - การปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมที่ดินและกรมที่ดินเกี่ยวกับการขอออกน.ส. ๓ ก. ละเมิดสิทธิส่วนบุคคลในการสืบมรดกตามรัฐธรรมนูญ (คำสั่งศาลรธน.ที่ ๕๒/๒๕๕๖)
 - การตั้งข้อกล่าวหาของพนักงานสอบสวนและการมีคำสั่งฟ้องของพนักงานอัยการ รวมทั้งการดำเนินการฟ้องร้องคดีนี้แก่จำเลย เป็นการกระทำที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (คำสั่งศาลรธน.ที่ ๔๕/๒๕๖๑)

50

- ขอให้วินิจฉัยว่า คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๘/๒๕๕๑ - คำสั่งของผู้พิพากษาศาลจังหวัดสตูล ที่สั่งให้ส่งสำเนาคำร้องให้แก่โจทก์เป็นคำสั่งที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๑/๒๕๕๑ - คำพิพากษาศาลฎีกา ๒ ฉบับ ผู้พิพากษาลงชื่อไม่ครบองค์คณะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญ

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๓๐/๒๕๕๓ การที่ศาลปกครองกลางและศาลปกครองสูงสุดใช้กฎหมายย้อนหลัง เป็นการขัดหรือแย้งรัฐธรรมนูญ

51

- ขอให้วินิจฉัยว่า กฎหรือคำสั่งขัดต่อกฎหมายแม่บท เช่น ขอให้วินิจฉัยว่า กฎและคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยคณะก.อ้อยและน้ำตาลทราย เป็นการออกเกินขอบเขตที่พ.ร.บ.อ้อยและน้ำตาลทรายฯให้อำนาจไว้ (คำวินิจฉัยฯที่ ๒๗/๒๕๕๔)

- ขอให้วินิจฉัยว่า กฎหมายขัดต่อกฎหมายระดับเดียวกัน เช่น ขอให้วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.การธนาคารพาณิชย์ พ.ศ.๒๕๐๕ ม.๓๘ ตีรี และพ.ร.ก. บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ ม.๙ ขัดหรือแย้งต่อ ป.พ.พ. ม.๓๐๖ หรือไม่ (คำวินิจฉัยฯที่ ๓๘-๓๙/๒๕๕๓) ขอให้วินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ผลิตภัณฑ์สมุนไพร พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔(๑) ขัดหรือแย้งต่อ พ.ร.บ.ยา พ.ศ. ๒๕๑๐ พ.ร.บ.วิชาชีพการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๕๖ และพ.ร.บ.คุ้มครองและส่งเสริมภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย พ.ศ. ๒๕๔๒ (คำสั่งฯที่ ๖๔/๒๕๖๓)

52

- ขอให้วินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญมาตราหนึ่งขัดต่อรัฐธรรมนูญอีกมาตราหนึ่ง เช่น

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๔๘/๒๕๕๖ ขอให้วินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๑๐๑(๓) ขัดหรือแย้งต่อมาตรา ๑๒๒

- ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญแปลกฎหมายหรือวินิจฉัยคดี

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๘/๒๕๕๓ ขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า ผู้ร้องเป็นผู้บริโภคตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๗ หรือไม่

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๓๒-๓๔/๒๕๕๗ ขอให้วินิจฉัยว่า คดีอยู่ในอำนาจศาลปกครองหรือศาลยุติธรรม

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑/๒๕๕๖ ขอให้วินิจฉัยว่า การกระทำของเจ้าพนักงานและหน่วยงานของรัฐขัดต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่

53

- ขอให้วินิจฉัยว่า กฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ไม่ใช่ข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดรัฐธรรมนูญ

ทั้งนี้ เนื่องจากตัวบทมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง กล่าวถึงเฉพาะ “บทบัญญัติแห่งกฎหมาย” ซึ่งหมายถึง “ถ้อยคำ” หรือ “เนื้อหาสาระ” ของกฎหมายเท่านั้น ประกอบกับการตรากฎหมายเป็นกระบวนการทางนิติบัญญัติ และการควบคุมมิให้การตรากฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญมีบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการเสนอเรื่อง ผู้มีสิทธิเสนอเรื่อง และกำหนดเวลาเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญไว้เป็นเฉพาะแล้ว โดยกรณีของพระราชบัญญัติอยู่ในมาตรา ๑๔๘ และพระราชกำหนดอยู่ในมาตรา ๑๗๓

ข้อโต้แย้งว่า การตรากฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มีอยู่ ๒ ลักษณะ ได้แก่ ข้อโต้แย้งว่า กระบวนการในการตรากฎหมาย ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ และข้อโต้แย้งว่า รูปแบบของกฎหมายไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

54

๑) ข้อโต้แย้งว่า กระบวนการในการตรากฎหมาย ซึ่งหมายถึง ขั้นตอนในการเสนอและพิจารณากฎหมาย ไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่ง รัฐธรรมนูญ

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓๑ ถึง ๓๒/๒๕๖๓ เป็นกรณีจำเลยในคดี ล้มละลายขอให้ศาลล้มละลายกลางส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ พ.ศ. ๒๕๕๐ มิใช่เรื่องรีบด่วนเพื่อรักษาความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประเทศ แต่เป็นการกระทำเพื่อให้ได้เปรียบในทางเศรษฐกิจแก่ภาคเอกชน จึงเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า เป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการในการตรากฎหมาย ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ กำหนดกระบวนการในการร้อง หรือผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๒ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้อง แต่อย่างไร จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

55

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๔/๒๕๖๖ เป็นกรณีจำเลยในคดีฟ้องขับไล่ โต้แย้ง ประเด็นหนึ่งว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖ ที่ กำหนดให้การโอนสินทรัพย์ไปยังบริษัทบริหารสินทรัพย์ ถ้าเป็นสินทรัพย์อย่างอื่น ที่มีสิทธิจำนอง สิทธิจำนำ หรือสิทธิอื่นเกิดแต่การค้ำประกัน ให้หลักประกันนั้น ตกแก่บริษัทบริหารสินทรัพย์ด้วย ส่งผลกระทบต่อสิทธิในทรัพย์สินของจำเลย และ นิติบุคคลอื่นหรือบริษัทบริหารสินทรัพย์ผู้โอนสิทธิเรียกร้อง จึงขัดหรือแย้งต่อ รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ นั้น

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ บัญญัติว่า “ในกรณีเพื่อประโยชน์ในอันที่จะ รักษาความปลอดภัยของประเทศ ความปลอดภัยสาธารณะ ความมั่นคงในทาง เศรษฐกิจของประเทศ หรือป้องกันภัยพิบัติสาธารณะ พระมหากษัตริย์จะทรงตรา พระราชกำหนดให้ใช้บังคับดังเช่นพระราชบัญญัติก็ได้ ...”

56

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๒ เป็นบทบัญญัติ ในหมวด ๘ ว่าด้วยคณะรัฐมนตรีที่บัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการตราพระราช กำหนด ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ บัญญัติกระบวนการร้องหรือผู้มีสิทธิ ร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การยื่นคำร้องตาม รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

ตัวอย่างข้อโต้แย้งว่า กระบวนการในการตรากฎหมายไม่ถูกต้อง ตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญนอกจากนี้ก็เช่น ข้อโต้แย้งว่าในการประชุมเพื่อ พิจารณาและลงมติเห็นชอบกับร่างกฎหมาย **องค์ประชุม**ของสภา ผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาไม่ครบ กล่าวคือไม่ถึงกึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิก ทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสถานนั้น ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๒๐ วรรคหนึ่ง (เทียบ คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๘/๒๕๕๑)

57

๒) ข้อโต้แย้งว่า รูปแบบของกฎหมาย ซึ่งหมายถึงถ้อยคำหรือ ข้อความที่รัฐธรรมนูญบังคับว่าต้องมีอยู่ในกฎหมายนั้น แต่กฎหมายนั้นไม่มี ถ้อยคำหรือข้อความดังกล่าว

ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๖๐ มีบทบัญญัติเกี่ยวกับรูปแบบ กฎหมายอยู่ใน**มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง** ที่บัญญัติว่า

“การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคล ต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้ บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้อง ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่ม ภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบ ต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ **รวมทั้งต้องระบุเหตุผลความจำเป็น ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย**”

58

ดังนั้น ในการร่างกฎหมายจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคล ผู้ร่างจึงมักจะระบุ **เหตุผลความจำเป็น** ในการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลไว้ใน**คำปรารภ**

ตัวอย่างเช่น พ.ร.บ.การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มีถ้อยคำในคำปรารภว่า “ พระราชบัญญัตินี้มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๖ ประกอบกับมาตรา ๒๘ มาตรา ๓๒ มาตรา ๓๓ มาตรา ๓๔ มาตรา ๓๖ และมาตรา ๓๗ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

เหตุผลและความจำเป็น ในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลตามพระราชบัญญัตินี้ **ก็เพื่อ** ให้การรักษาความมั่นคงปลอดภัยไซเบอร์มีประสิทธิภาพและเพื่อให้มีมาตรการป้องกัน รับมือ และลดความเสี่ยงจากภัยคุกคามทางไซเบอร์อันกระทบต่อความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ซึ่งการตราพระราชบัญญัตินี้สอดคล้องกับเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยแล้ว”

59

คำสั่งศาลรัฐธรรมนูญที่ ๒/๒๕๖๔ ผู้ฟ้องคดีในศาลปกครองกลาง ขอให้ศาลปกครองกลางส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การตรา พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔ **ไม่ได้ระบุเหตุผลความจำเป็น** ในการจำกัดสิทธิไว้ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า กรณีเป็นการโต้แย้งเกี่ยวกับกระบวนการในการตรา พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ ว่าตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๔๘ กำหนดกระบวนการในการร้อง หรือผู้มีสิทธิร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยไว้เป็นการเฉพาะแล้ว การยื่นคำร้องตามมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่ากระบวนการตรากฎหมายไม่ถูกต้องแต่อย่างไร จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

60

คำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๙/๒๕๖๓ เป็นกรณีผู้ฟ้องคดีในศาลปกครองกลางขอให้ส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.บำนาญบำนาญ (ฉบับที่ ๕) พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๙ (ให้บำนาญปกติจำกัดจำนวนไว้อย่างสูงไม่เกินเงินเดือนเดือนสุดท้าย) เป็นการจำกัดสิทธิในการรับบำนาญของข้าราชการที่มีเวลาราชการมากกว่า ๕๐ ปี โดยเฉพาะเจาะจง ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคสอง เพราะการประกาศใช้บังคับพ.ร.บ.ฉบับนี้มิได้ระบุเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิไว้

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง มิได้ให้สิทธิโต้แย้งว่า กฎหมายตราขึ้นโดยไม่ถูกต้องตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในประเด็นนี้ ๒/๒๕๖๔

61

หลักเกณฑ์ข้อ ๓

ยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ
ในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น

- บทบัญญัติตามข้อโต้แย้งเคยมีคำวินิจฉัยแล้วหรือไม่ ตรวจสอบได้ที่เว็บไซต์ของศาลรัฐธรรมนูญ www.constitutionalcourt.or.th
- หากข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่ส่งมาให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญเคยมีวินิจฉัยแล้วว่าชัดหรือไม่ชัดต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับวินิจฉัย เช่น คำสั่งศาลธน.ที่ ๒/๒๕๖๔, คำวินิจฉัยที่ ๔/๒๕๖๖ เป็นต้น

62

- กรณีคู่ความโต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก้คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญฉบับก่อน (ฉบับปี ๒๕๔๐ หรือฉบับปี ๒๕๕๐) หากมาตรา(ในรัฐธรรมนูญฉบับปี ๒๕๔๐ หรือฉบับปี ๒๕๕๐)ที่อ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก้คดีไปขัดหรือแย้ง มีเนื้อหาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัย โดยตั้งประเด็นวินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๐ มาตราที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญฉบับก่อน หรือไม่

63

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑/๒๕๖๒ เป็นกรณีศาลอุทธรณ์แผนกคดีทุจริตฯ ส่งข้อโต้แย้งของจำเลยไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ (ให้ศาลพิจารณาคดีโดยยึดรายงานและสำนวนคดีของคณะกรรมการป.ป.ช.เป็นหลักในการพิจารณา) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และ มาตรา ๔๐ (๒)(๓)(๗)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำโต้แย้งนี้เป็นกรณีที่จำเลยทั้งสามโต้แย้งว่าพ.ร.บ.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ **ฉบับปี ๒๕๕๐** มาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง มาตรา ๓๐ มาตรา ๓๓ และ มาตรา ๔๐ (๒)(๓)(๗) ซึ่งเมื่อพิจารณาเทียบเคียงกับรัฐธรรมนูญ **ฉบับปี ๒๕๖๐** แล้ว มีหลักการทำนองเดียวกันใน มาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ และ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า ดังนั้น ศาลรัฐธรรมนูญจึงพิจารณาวินิจฉัยคำโต้แย้งนี้ตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี **๒๕๖๐** ได้

64

ส่วนปัญหาว่า พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยความว่า

- พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ ไม่ได้เป็นบทบังคับให้ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดี ต้องรับฟังข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเป็นยุติตามที่ปรากฏในรายงาน และสำนวนคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ศาลยังคงมีอำนาจวินิจฉัย ชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานแห่งคดีตามป.วิ.อ.ม.๒๒๗ และ ม.๒๒๗/๑

- ส่วนโจทก์ก็ต้องมีภาระการพิสูจน์การกระทำและเจตนาของ จำเลยให้ครบองค์ประกอบความผิดเช่นเดียวกับความผิดอาญาทั่วไป

- จำเลยยังคงมีสิทธิในการต่อสู้คดี เสนอพยานหลักฐาน รวมทั้ง โต้แย้งและนำสืบหักล้างพยานหลักฐานของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งได้

65

ปัญหาว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า หรือไม่ นั้น

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า

- สถานะของเจ้าหน้าที่ของรัฐมีความแตกต่างจากบุคคลทั่วไป

- แม้การพิจารณาคดีเจ้าหน้าที่รัฐจะมีความแตกต่างไปจากวิธีพิจารณาคดีอาญาสำหรับบุคคลทั่วไปอยู่บ้าง แต่ก็มีควมจำเป็นต้องกระทำ เพื่อปราบปรามการทุจริตในวงงานราชการที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ส่วนรวม

บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะ เหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องสถานะของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐแต่ อย่างไม่ใด จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง และวรรคห้า

ข้อสังเกต : ตัวบท พ.ร.ป.ว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๙๘/๑ คล้ายกับกฎหมายปัจจุบันคือ พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณา คดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๖ วรรคสอง

66

หลักเกณฑ์ข้อที่ ๔

ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีต่อไปได้ แต่ให้รอการพิพากษาคดีไว้ก่อน

เหตุผล : เนื่องจากหากศาลพิพากษาคดีโดยไม่รอคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญก่อน แล้วต่อมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าบทบัญญัตินั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ก็จะต้องมีการเพิกถอนคำพิพากษา เป็นการเสียเวลาแก่ทุกฝ่าย และในอดีตที่ผ่านมาศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่ากฎหมายที่ส่งไปขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญน้อยมาก

ส่วนเหตุผลที่ให้ศาลพิจารณาคดีต่อไปได้ โดยไม่ต้องรอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยข้อโต้แย้งเสร็จก่อน ก็เพื่อให้คดีเสร็จไปโดยเร็ว เพราะเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ศาลที่พิจารณาคดีก็มีคำพิพากษาของศาลตนได้เลย ไม่ต้องเสียเวลาสืบพยานหลักฐานกันอีก

67

หลักเกณฑ์ข้อ ๕

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจไม่รับคำร้องที่ส่งไป

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสอง บัญญัติว่า ในกรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า คำโต้แย้งของคู่ความตามวรรคหนึ่ง ไม่เป็นสาระอันสมควรได้รับการวินิจฉัย ศาลรัฐธรรมนูญจะไม่รับเรื่องดังกล่าวไว้พิจารณาก็ได้

กรณีที่ศาลรัฐธรรมนูญเคยไม่รับเรื่องไว้พิจารณา เช่น

- คำร้องไม่ได้ระบุว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายมาตราใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราใด และเพราะเหตุใด

เหตุผล : เนื่องจาก พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๒ บัญญัติว่า คำร้องต้องทำเป็นหนังสือใช้ถ้อยคำสุภาพ มีรายการครบถ้วนตามแบบที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล ซึ่งอย่างน้อยต้องระบุ

(๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง

68

(๒) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัย พร้อมทั้งข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง

(๓) **มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง**

(๔) **คำขอที่ระบุนความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้ง เหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง**

และ**มาตรา ๔๓** บัญญัติว่า หนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัยคดีตาม มาตรา ๔๑ วรรคสอง ให้ทำเป็นหนังสือราชการโดยอย่างน้อยต้องระบุรายละเอียด แห่งข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้อง ความประสงค์ที่จะให้ศาลดำเนินการ และมาตราของ รัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

69

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑๗/๒๕๖๒ จำเลยขอให้ศาลที่พิจารณาคดีส่ง ข้อโต้แย้งว่า พ.ร.บ.ป่าไม้ พ.ศ. ๒๕๘๔ มาตราที่เกี่ยวข้องกับมาตรา ๗ และ ที่เกี่ยวกับคำฟ้องของโจทก์ในคดีอาญา ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๗

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คำโต้แย้งของจำเลยมิได้ระบุเหตุผล และไม่มีข้อความชัดเจนพอที่จะทำให้เข้าใจได้ว่า มาตราที่เกี่ยวข้องกับ มาตรา ๗ และคำฟ้องของโจทก์ในคดีอาญา หมายถึงบทบัญญัติของ กฎหมายมาตราใด รวมทั้งไม่ได้บรรยายและไม่ได้ให้เหตุผลสนับสนุนว่า มาตราที่เกี่ยวข้องกับ มาตรา ๗ และคำฟ้องของโจทก์ในคดีอาญาดังกล่าว ชัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอย่างไร คำโต้แย้งของจำเลยในส่วนนี้จึงไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ประกอบพ.ร.บ.ว่าด้วยวิธี พิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๔๓ ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะ รับวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง

70

กรณีอื่นๆ ที่ไม่รับวินิจฉัย

- โต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญอันเป็น **หลักการทั่วไป** ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓๓/๒๕๖๓ จำเลยขอให้ศาลแรงงานภาค ๖ ส่งข้อโต้แย้งว่า พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม (ในกรณีที่นายจ้างเป็นฝ่ายนำคดีขึ้นสู่ศาล ต้องนำเงินมาวางศาล) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๓)

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๓) เป็นบทบัญญัติ อยู่ในหมวด ๑๖ ว่าด้วยการปฏิรูปประเทศ ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดให้การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการบรรลุเป้าหมาย ให้สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ มี

71

ลักษณะเป็นบทบัญญัติอันเป็นหลักการทั่วไปของบทบัญญัติว่าด้วยการปฏิรูปของประเทศ มิได้เป็นบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้เป็นบทบัญญัติที่ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตรานี้ได้ จึงไม่มีกรณีที่พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงาน พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๑๒๕ วรรคสาม จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๗ (๒) ได้ คำโต้แย้งของโจทก์ดังกล่าวไม่เป็นประโยชน์ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะรับวินิจฉัย ถือเป็นคำโต้แย้งที่ไม่เป็นสาระอันควรได้รับการวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคสอง

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงมีคำสั่งไม่รับคำร้องไว้พิจารณา
วินิจฉัย

72

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓๑ ถึง ๓๒/๒๕๖๓ เป็นกรณีจำเลยในคดี ล้มละลายขอให้ศาลล้มละลายกลางส่งเรื่องไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๓, ๔, ๔/๑, ๖, ๗ และ ๘ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ มาตรา ๖๔ และ ๖๘ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า รัฐธรรมนูญ **มาตรา ๔** เป็นบทบัญญัติที่ วางหลักการคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล หากได้มีข้อความใดที่วางหลักการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้ เป็นการเฉพาะ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

สำหรับรัฐธรรมนูญ **มาตรา ๖๔** และ**มาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง** เป็นบทบัญญัติใน**หมวด ๖ ว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐ** มิใช่บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่มีกรณีที่บทบัญญัติแห่งกฎหมายใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๖๔ และมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง ได้

73

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๘/๒๕๖๖ เป็นกรณีจำเลยโต้แย้งว่า พ.ร.บ. มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๒๖

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า **มาตรา ๔** เป็นบททั่วไปที่วางหลักการ คุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคล โดยมิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้โดยเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญ จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้ คงรับวินิจฉัยเฉพาะในส่วนที่ได้แย้งว่า พ.ร.บ. มาตรการของฝ่ายบริหารในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๘ มาตรา ๔๐ และมาตรา ๔๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖

74

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒๑/๒๕๖๔ เป็นกรณีผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟ้องของศาลปกครองเชียงใหม่ต่อศาลปกครองสูงสุดและโต้แย้งว่า กำหนดระยะเวลาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครองภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง ตามพ.ร.บ.วิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคหนึ่งและวรรคสอง และมาตรา ๖๘

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า **มาตรา ๖๘** เป็นบทบัญญัติใน**หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ** โดยมาตรา ๖๘ วรรคหนึ่ง กำหนดให้รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยสะดวก รวดเร็ว และไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร เป็นบทบัญญัติที่กำหนดกรอบทิศทางของฝ่ายบริหาร ให้เป็นไปตามแนวนโยบายที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ มิใช่บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้.

75

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๕/๒๕๖๖ เป็นกรณีพนักงานอัยการยื่นฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตาม พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) และประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗ ด้วย

ระหว่างการพิจารณาของศาลจังหวัดปทุมธานี จำเลยโต้แย้งว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า ที่จำเลยโต้แย้งว่า พ.ร.บ.การเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๕๐ (๒๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ นั้น **มาตรา ๕** เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ โดยมี得有ข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

กรณีโต้แย้งเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ ยังมีอีกเช่น คำวินิจฉัยที่ ๑๔/๒๕๖๔ และ ๒๓/๒๕๖๕

76

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๘/๒๕๖๔ เป็นกรณีจำเลยโต้แย้งว่า พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง พ.ศ. ๒๕๔๙ มาตรา ๙ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๕๓ และมาตรา ๖๘

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า มาตรา ๕ เป็นบททั่วไปที่วางหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญไว้ มิได้มีข้อความที่เป็นการคุ้มครองสิทธิหรือเสรีภาพไว้เป็นการเฉพาะ มาตรา ๕๓ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ มีความมุ่งหมายให้เกิดการปฏิรูปกฎหมายให้มีผลใช้บังคับอย่างจริงจังและเข้มงวด จึงกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดูแลให้หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชน ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เมื่อมีการปล่อยปละละเลย ประชาชนอาจฟ้องร้องหน่วยงานของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕๑ และมาตรา ๖๘ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ กำหนดเป็นนโยบายสำคัญของรัฐในการคุ้มครองสิทธิและความเสมอภาคในกระบวนการยุติธรรม มิใช่บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง จึงไม่จำต้องวินิจฉัยในส่วนนี้.

77

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๔/๒๕๖๓ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ ไม่เท่าทันต่อสภาพการณ์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทางการแพทย์ในปัจจุบันที่มุ่งเน้นการใช้ยาชุดการตั้งครุฑแทนการใช้หัตถการทางการแพทย์ จึงไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยแนวนโยบายแห่งรัฐที่รัฐพึงใช้เป็นแนวทางในการตรากฎหมายขึ้นมาบังคับใช้เพียงเท่าที่จำเป็นและยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ มิใช่หน้าที่ของรัฐอันเป็นบทบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด แต่เป็นเพียงแนวนโยบายให้รัฐพึงใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการตรากฎหมาย จึงไม่ใช่กรณีที่ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ ได้

78

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๑๒/๒๕๖๕ เป็นกรณีโจทก์ยื่นฟ้องจำเลยต่อศาลจังหวัดเลยขอถอนคืนการให้ที่ดินกลับมาเป็นกรรมสิทธิ์ของโจทก์ ศาลจังหวัดเลยพิพากษายกฟ้อง โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ภาค ๔ พิพากษายืน โจทก์ยื่นคำร้องขออนุญาตฎีกา คดีอยู่ระหว่างนัดฟังคำสั่งศาลฎีกา โจทก์โต้แย้งว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๔๗ มาตรา ๒๔๘ และมาตรา ๒๔๙ เป็นการจำกัดสิทธิการเข้าถึงความยุติธรรมของโจทก์ ขัดต่อหลักนิติธรรมและเป็นการเลือกปฏิบัติ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ มาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มาตรา ๖๘ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดเป้าหมายในกระบวนการยุติธรรมและหลักเกณฑ์ในการออกแบบกระบวนการยุติธรรมให้ประชาชนเข้าถึงและแนวทางในการตรากฎหมาย มิใช่บทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง ศาลรัฐธรรมนูญไม่จำเป็นต้องวินิจฉัยในส่วนนี้

79

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๗๔/๒๕๖๕ ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๗๗ วรรคสาม

ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๑ บททั่วไป โดยวรรคหนึ่ง บัญญัติหลักความเป็นกฎหมายสูงสุดของรัฐธรรมนูญ และวรรคสอง บัญญัติกรณีไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญใช้บังคับแก่กรณีใด ให้ใช้ประเพณีการปกครองประเทศไทยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มิได้เป็นบทบัญญัติคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดยเฉพาะ และมีได้ให้สิทธิแก่บุคคลที่จะโต้แย้งหรือกล่าวอ้างว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาตรานี้

80

ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๗๗ เป็นบทบัญญัติในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ ที่กำหนดแนวทางในการตรากฎหมายเพื่อให้รัฐพึงมีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น โดยกำหนดกรอบแนวทางทั้งในแง่เนื้อหาและกระบวนการจัดทำกฎหมาย รวมทั้งการดำเนินการภายหลังจากที่กฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว เพื่อให้รัฐตรากฎหมายที่มีผลเป็นการสร้างภาระแก่ประชาชนโดยไม่เหมาะสมมิใช่เป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง

จึงไม่มีกรณีพิพ.บ.ว่าด้วยความผิดอันเกิดจากการใช้เช็ค พ.ศ. ๒๕๓๔ มาตรา ๔ จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๗๗วรรคสาม

81

สรุป : ข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญที่เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักทั่วไปตามแนวคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ เช่น

- รัฐธรรมนูญ หมวด ๕ หน้าที่ของรัฐ (มาตรา ๕๑ ถึงมาตรา ๖๓)
- หมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐ (มาตรา ๖๔ ถึงมาตรา ๗๗) หมวด ๑๖ การปฏิรูปประเทศ (มาตรา ๒๕๗ ถึงมาตรา ๒๖๑)
- รวมทั้งขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๔ และมาตรา ๕

ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัยข้อโต้แย้งว่าบทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญมาตราดังกล่าว โดยให้เหตุผลว่า เป็นบทบัญญัติว่าด้วยหลักทั่วไป และมีใช้บทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยตรง

82

- กฎหมายที่อ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกไปแล้ว โดยไม่มีกฎหมายใหม่คงหลักการเดิมตามประเด็นข้อโต้แย้ง (คำวินิจฉัยศาลรธน. ที่๑/๒๕๖๐)
เว้นแต่ กฎหมายที่อ้างว่าขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญถูกยกเลิกไปแล้ว แต่มีกฎหมายใหม่คงหลักการเดิมตามประเด็นข้อโต้แย้ง ศาลรัฐธรรมนูญรับวินิจฉัย คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒/๒๕๖๔ คดีนี้ในระหว่างการพิจารณาของศาลปกครองกลาง ผู้ฟ้องคดียื่นคำร้องขอให้ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔ (ที่บัญญัติว่า การร้องขอรับเงินที่วางไว้ตามมาตรา ๓๑ (เงินค่าทดแทนการเวนคืนที่หน่วยราชการนำไปฝากไว้ในบัญชีธนาคาร) ให้ร้องขอรับภายในสิบปี นับแต่วันที่วางเงิน ถ้าไม่ร้องขอภายในกำหนดเวลาเช่นนั้น ให้เงินนั้นตกเป็นของแผ่นดิน) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ (กฎหมายจำกัดสิทธิและเสรีภาพต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้) หรือไม่

83

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า แม้พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔ ถูกยกเลิกโดยพ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๓ แต่พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๖๒ มาตรา ๔๘ ยังคงหลักการเดิมของพ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔ เกี่ยวกับกำหนดระยะเวลาในการขอรับเงินค่าทดแทน ศาลรัฐธรรมนูญจึงหดยกพ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔ ถูกยกเลิกแล้วมาวินิจฉัยได้ ซึ่งบทบัญญัติดังกล่าวศาลปกครองกลางจะใช้บังคับแก่คดี เมื่อผู้ฟ้องคดีโต้แย้งพร้อมเหตุผลว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินี้มาก่อน กรณีเป็นไปตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง จึงมีคำสั่งรับไว้พิจารณาวินิจฉัย

84

ปัญหาว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือไม่ ศาลรัฐธรรมนูญเห็นว่า พ.ร.บ.ว่าด้วยการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๓๐ มาตรา ๓๔

- เป็นบทบัญญัติที่ยึดถือเพียงความสะดวกของรัฐแต่ฝ่ายเดียว โดยไม่คำนึงถึงสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นเจ้าของอสังหาริมทรัพย์ที่ถูกเวนคืน และยังไม่คำนึงถึงกรณีที่เจ้าของอสังหาริมทรัพย์ผู้มีสิทธิได้รับเงินค่าทดแทนอาจมีเหตุขัดข้องในการแสดงสิทธิของตนหรือมีกรณีที่ทำให้ไม่สามารถใช้สิทธิของตนได้ตามกำหนดระยะเวลาดังกล่าวได้

- ทั้งที่รัฐใช้อำนาจในการเวนคืนอสังหาริมทรัพย์อันกระทบต่อสาระสำคัญแห่งสิทธิในทรัพย์สินของบุคคลที่รัฐธรรมนูญรับรองไว้

- แม้การเวนคืนเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ รับรองไว้ รัฐย่อมมีหน้าที่จ่ายเงินค่าทดแทนที่เป็นธรรมแก่เจ้าของอสังหาฯ ที่ถูกเวนคืน

85

ตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติรับรองและคุ้มครองไว้เพื่อชดเชยเยียวยาความเสียหายที่บุคคลได้รับจากการที่รัฐได้พรากรกรรมสิทธิในอสังหาฯของบุคคลเหล่านั้นไปเพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะ

- บทบัญญัติมาตรา ๓๔ เป็นการริดรอนสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของอสังหาฯที่ถูกเวนคืนเพิ่มเติมไปอีก มีผลเป็นว่ารัฐใช้อำนาจเวนคืนอสังหาฯโดยเจ้าของอสังหาฯ ไม่ได้รับค่าตอบแทนที่เป็นธรรม ถือเป็น การล่งล้ำสาระสำคัญแห่งสิทธิของบุคคลผู้เป็นเจ้าของอสังหาฯ ที่ถูกเวนคืน และยังกระทบกระเทือนต่อหลักการเรื่องสิทธิของบุคคลที่ต้องได้รับเงินค่าทดแทนจากการเวนคืนอสังหาฯ จนถึงขั้นทำลายหลักประกันที่ว่าทรัพย์สินของประชาชนที่ถูกเวนคืนจะไม่ถูกนำไปใช้เป็นประโยชน์สาธารณะโดยปราศจากการจ่ายค่าทดแทนที่เป็นธรรมตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๗ วรรคสาม ไปโดยปริยาย จึงเป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่เพิ่มภาระเกินความจำเป็นและจำกัดสิทธิของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง

86

- โต้แย้งว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายในส่วนที่เป็น “**บทนิยาม**” ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญไม่รับวินิจฉัย

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๖๓/๒๕๖๕ ศาลอาญาส่งข้อโต้แย้งของจำเลยที่ ๑ พ.ร.บ.ควบคุมการโฆษณาด้วยเครื่องกระจายเสียง พ.ศ.๒๕๔๓ มาตรา ๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๕ และมาตรา ๓๔ ไปให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า โดยที่บทบัญญัติตามความในมาตรา ๓ ซึ่งเป็น **บทนิยาม** คำว่า “**โฆษณา**” เพียงแต่ให้ความหมายของถ้อยคำสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมายเพื่อการควบคุมวิธีการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงให้เป็นระเบียบเรียบร้อยและเหมาะสมเท่านั้น ความหมายของคำว่า “**โฆษณา**” มิใช่หลักเกณฑ์และเงื่อนไขเกี่ยวกับวิธีการโฆษณาที่กฎหมายกำหนดห้ามกระทำ บทนิยามตามมาตรา ๓ จึงมิใช่บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่คดี คำร้องนี้ไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์ของมาตรา ๒๑๒ วรรคหนึ่ง ที่ศาลรัฐธรรมนูญจะวินิจฉัย

87

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓/๒๕๖๖ จำเลยขอให้ศาลแพ่งธนบุรีส่งข้อโต้แย้งประเด็นหนึ่งว่า พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ **บทนิยาม** คำว่า “**การบริหารสินทรัพย์**” (๑) ในส่วนที่บัญญัติว่า “**การซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์**” โดยคุณภาพของสถาบันการเงิน” เป็นบทบัญญัติที่ทำให้เกิดความไม่เสมอภาคกันในการใช้กฎหมายระหว่างผู้จ้างซึ่งเป็นลูกหนี้สถาบันการเงินกับผู้จ้างที่ไม่ใช่ลูกหนี้ของสถาบันการเงิน ฯลฯ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖ และมาตรา ๒๗ วรรคหนึ่ง

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า บทบัญญัติดังกล่าวเป็นบทบัญญัติว่าด้วย **บทนิยาม** ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญเคยมีคำวินิจฉัยที่ ๔๐/๒๕๔๗ และคำวินิจฉัยที่ ๓๑-๓๒/๒๕๖๓ วินิจฉัยว่า บทนิยาม มาตรา ๓ ของพ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ เป็นเพียงการกำหนดความหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมายเท่านั้น มิใช่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ไม่กำหนดเป็นประเด็นที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยในส่วนนี้

88

หมายเหตุ : พ.ร.ก.บริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ บัญญัติว่า ในพระราชกำหนดนี้ “การบริหารสินทรัพย์” หมายความว่า

(๑) การรับซื้อหรือรับโอนสินทรัพย์ด้วยคุณภาพของสถาบันการเงิน หรือสินทรัพย์ของสถาบันการเงินที่ถูกระงับการดำเนินกิจการ เลิก หรือถูกเพิกถอนใบอนุญาตประกอบธุรกิจธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจเงินทุน หรือธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ ตลอดจนหลักประกันของสินทรัพย์นั้นเพื่อนำมาบริหารหรือจำหน่ายจ่ายโอนต่อไป

(๒) (๓) (๔) (๕)

(๖) กิจการอื่นที่เกี่ยวข้องหรือเกี่ยวกับธุรกิจหรือกิจการทำนองเดียวกันตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี

89

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๔๐/๒๕๔๗ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ กำหนดความหมายคำว่า “บริษัทบริหารสินทรัพย์” และคำว่า “สินทรัพย์ด้วยคุณภาพ” เป็นการให้ความหมายของถ้อยคำในของกฎหมาย ไม่มีลักษณะที่จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (ฉบับปี ๒๕๔๐) มาตรา ๒๙

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๓๑ ถึง ๓๒/๒๕๖๓ ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชกำหนดบริษัทบริหารสินทรัพย์ พ.ศ. ๒๕๔๑ มาตรา ๓ กำหนดความหมายคำว่า “บริษัทบริหารสินทรัพย์” และคำว่า “สินทรัพย์ด้วยคุณภาพ” เป็นการกำหนดความหมายให้สอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือวัตถุประสงค์ของกฎหมาย มิใช่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓ มาตรา ที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง

90

วิธีการเสนอเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

ผู้มีอำนาจเสนอ
ม.๗,๔๑ ว.หนึ่ง

คู่ความ

ศาลที่พิจารณาคดี

คำร้องต้องระบุ

- (๑) ชื่อและที่อยู่ของผู้ร้อง
- (๒) เรื่องหรือการกระทำทั้งหลายอันเป็นเหตุให้ต้องขอให้ศาลมีคำวินิจฉัยพร้อมทั้งข้อเท็จจริง หรือพฤติการณ์ที่เกี่ยวข้อง
- (๓) มาตราของรัฐธรรมนูญและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเหตุในคำร้อง
- (๔) คำขอที่ระบุความประสงค์จะให้ศาลดำเนินการอย่างไรพร้อมทั้งเหตุผลสนับสนุนโดยชัดแจ้ง (ม.๔๒)

ม.๔๑ ว.๑ ว.๒(๒)
และว.ท้าย

สำนักงานศาลฯ/กรมพระธรรมนูญ

หนังสือมีข้อความ
ตาม ม.๔๓

ศาลรัฐธรรมนูญ

91

ข้อสังเกต

หากคำร้องไม่เข้าหลักเกณฑ์ ศาลที่พิจารณาคดี
มีอำนาจไม่ส่งเรื่องไปยังศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่

คำสั่งศาลรธน.ที่ ๑๕/๒๕๖๑ เป็นกรณีผู้ร้องยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า การที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไม่ส่งข้อโต้แย้งของผู้ร้องที่ว่า พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๑๓ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญไปยังศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย (โดยสั่งว่า รอไว้วินิจฉัยในคำพิพากษา) เป็นการกระทำที่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๒ ประกอบมาตรา ๕ และมาตรา ๒๕

92

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า คดีดังกล่าวอยู่ระหว่างการพิจารณาของ ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาฯ ศาลย่อมมีอำนาจในการวินิจฉัยว่าคำโต้แย้งของ คู่ความว่าเป็นกรณีที่ศาลจะใช้บทบัญญัติแห่งกฎหมายนั้นบังคับแก่คดีและ ยังไม่เคยมีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวกับบทบัญญัตินั้น ในอันที่จะต้องส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญหรือไม่ มิใช่ว่าเมื่อคู่ความโต้แย้ง แล้วต้องส่งทุกกรณี อีกทั้งศาลยังมีได้มีคำสั่งไม่ส่งคำโต้แย้งของ ผู้ร้องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยแต่อย่างใด ดังนั้น ผู้ร้องจึงไม่อาจ ยื่นคำร้องดังกล่าวต่อศาลรัฐธรรมนูญโดยอาศัยช่องทางตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๑๓ ได้

(มีคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๔/๒๕๖๑ และ ๔๓/๒๕๖๑ วินิจฉัย ทำนองเดียวกัน)

93

ผลของคำสั่งศาลล่างที่หยักคำร้อง ➡ คำสั่งระหว่างพิจารณา

- คำสั่งศาลชั้นต้นที่หยักคำร้องของคู่ความที่ขอให้ส่งเรื่องให้ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัยตามมาตรา ๒๑๒ เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา อุตธรรมพันทีไม่ได้ ต้องอุทธรณ์พร้อมคำพิพากษาตามหลักของ คำสั่งระหว่างพิจารณา (คำสั่งคำร้องศาลฎีกาที่ ๒๔๗๘/๒๕๔๔, ๒๔๔๖ /๒๕๔๗, ๒๒๗๓/๒๕๔๘ คำพิพากษาฎีกาที่ ๖๕๓-๖๕๕ /๒๕๔๙, ๖๓๗๔/๒๕๕๐, ๒๑๙๔/๒๕๕๒, ๑๕๘๗๓/๒๕๕๓)
- หากมีเหตุใหม่ ยื่นใหม่ได้ ไม่ถือว่าเป็นการร้องซ้ำ

94

คำพิพากษาฎีกาที่ ๑๕๘๗๓/๒๕๕๓ การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า การส่งคำโต้แย้งของคู่ความเพื่อให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัย คู่ความขอให้ส่งไปได้ เฉพาะในประเด็นว่า บทบัญญัติหรือเนื้อหาของกฎหมายที่ศาลจะใช้บังคับแก่ คดีนั้นขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ตามคำร้องของจำเลยเป็นการโต้แย้ง กระบวนการตรากฎหมายว่าไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๑๕๔ ซึ่งมาตราดังกล่าวมิได้ให้สิทธิแก่จำเลยหยิบยกเป็นประเด็นโต้แย้งต่อศาล รัฐธรรมนูญได้ ศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ไม่จำเป็นต้องส่งคำโต้แย้งของจำเลยเพื่อให้ศาล รัฐธรรมนูญวินิจฉัย จึงมีคำสั่งให้ยกคำร้องของจำเลยนั้น

คำสั่งของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ ดังกล่าวเป็นคำสั่งก่อนที่ศาลอุทธรณ์ ภาค ๖ จะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งวินิจฉัยชี้ขาดคดี แม้เป็นคำสั่งเกี่ยวกับคำร้อง ขอตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๕๐ มาตรา ๒๑๑ ก็เป็นคำสั่งใน ขั้นตอนการดำเนินกระบวนการพิจารณาของศาลยุติธรรม **ต้องถือว่าเป็นคำสั่งระหว่าง พิจารณา**ของศาลอุทธรณ์ภาค ๖ จึงต้องห้ามมิให้ฎีกาคำสั่งนั้นในระหว่าง พิจารณาตาม ป.วิ.อ. มาตรา ๑๙๖ ประกอบมาตรา ๒๒๕

95

ผลของคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลจะใช้ บังคับแก่คดีขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ (มาตรา ๒๑๒ วรรคท้าย)

หลักการ

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญให้ใช้ได้โน้คดีทั้งปวง แต่ไม่กระทบต่อคำพิพากษาของศาลอันถึงที่สุดแล้ว (ม.๒๑๒ วรรคท้าย)

ข้อยกเว้น

- เว้นแต่ ในคดีอาญาให้ถือว่าผู้ซึ่งเคยถูกศาลพิพากษาว่ากระทำความผิดตาม บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าไม่ชอบด้วยมาตรา ๕ นั้น เป็นผู้ไม่เคยกระทำความผิดดังกล่าว หรือถ้าผู้นั้นยังรับโทษอยู่ก็ให้ปล่อย ตัวไป
- แต่ทั้งนี้ ไม่ก่อให้เกิดสิทธิที่จะเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายใดๆ (ม.๒๑๒ วรรคท้าย)

96

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลเมื่อใด

วันที่ศาลลงมติ

พ.ร.ป.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๑

มาตรา ๗๖ คำวินิจฉัยของศาลให้มีผลในวันอ่าน

(วรรคสอง) ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่มีคู่กรณี ถ้าคู่กรณีฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งหรือทั้งสองฝ่าย แล้วแต่กรณีทราบนัดโดยชอบแล้วไม่มา ให้ศาลบันทึกไว้และให้ถือว่าคำวินิจฉัยนั้นได้อ่านโดยชอบแล้ว

(วรรคสาม) ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีที่ไม่มีผู้ร้อง ให้ศาลแจ้งคำวินิจฉัยของศาลแก่ผู้ร้องหรือผู้มีหนังสือขอให้ศาลพิจารณาวินิจฉัย และให้ถือว่าวันที่ศาลลงมติซึ่งเป็นวันที่ปรากฏในคำวินิจฉัยเป็นวันอ่าน

มาตรา ๒๑๒ เป็นกรณีตามวรรคสาม เพราะศาลที่พิจารณาคดีเป็นผู้ส่งคำร้อง (ไม่ว่าเป็นกรณีศาลเห็นเองหรือคู่ความร้องขอ) ไปยังศาลรัฐธรรมนูญ

มาตรา ๗๖ (ต่อ)

(วรรคสี่) ในกรณีที่ศาลมีคำวินิจฉัยคดีตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๗๓ มาตรา ๒๑๒ มาตรา ๒๑๓ หรือมาตรา ๒๓๑ (๑) ให้หน่วยงานที่รับผิดชอบงานธุรการของศาลจัดทำประกาศผลแห่งคำวินิจฉัยของศาลส่งไปประกาศในราชกิจจานุเบกษาโดยเร็ว

(วรรคห้า) การแจ้งให้คู่กรณีมาฟังคำวินิจฉัยและการอ่านคำวินิจฉัยของศาลตามวรรคสอง และการแจ้งคำวินิจฉัยตามวรรคสาม ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการตามข้อกำหนดของศาล

ข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๒ วรรคท้าย ให้แจ้งเป็นหนังสือไปยังผู้ร้อง และให้นำความในหมวด ๒ ส่วนที่ ๒ วิธีการส่งสำเนาคำร้อง สำเนาคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือเอกสารอื่นใด และการปิดประกาศของศาล มาใช้บังคับด้วยโดยอนุโลม

ศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยมีผลไปในอนาคต

พ.ร.บ.ว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ.๒๕๖๑ :

มาตรา ๗๔ ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ คำวินิจฉัยของศาลหากมีความจำเป็นจะต้องบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัย ให้ศาลมีอำนาจกำหนดค่าบังคับให้เป็นไปตามคำวินิจฉัยของศาลไว้ในคำวินิจฉัยนั้น โดยศาลอาจกำหนดให้มีผลไปในอนาคตขณะใดขณะหนึ่งหลังวันอ่านคำวินิจฉัย หรืออาจกำหนดเงื่อนไขหรือมาตรการในการบังคับอย่างหนึ่งอย่างใด ทั้งนี้ ตามความจำเป็นหรือสมควร ตามความเป็นธรรมแห่งกรณี และให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดที่มีหน้าที่ในการบังคับรายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติตามค่าบังคับของศาลต่อศาลภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัยหรือภายในระยะเวลาที่ศาลกำหนด ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และประเภทคดีที่กำหนดในข้อกำหนดของศาล (ข้อกำหนดดังกล่าวคือข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๖๒ ข้อ ๔๔ และข้อ ๔๕)

คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๔/๒๕๖๓

ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยดังนี้

(๑) ป.อาญา มาตรา ๓๐๑ (บทบัญญัติว่าด้วยความผิดฐานแทงลูก) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ม.๒๗ และ ม.๒๘

(๒) ป.อาญา มาตรา ๓๐๕ (เหตุยกเว้นความผิดของหญิงและแพทย์ หากเป็นการกระทำโดยเหตุจำเป็นเพื่อสุขภาพของหญิง และหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำ ความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ใน ม.๒๒๖ ม.๒๒๗ ม.๒๘๒ ม. ๒๘๓ และ ม.๒๘๔) มีปัญหาเกี่ยวกับความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ม.๒๗ ม.๒๘ และ ม.๗๗

โดยมีคำขอด้วยว่า ให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญมีผลใช้บังคับในอีก ๕๔๐ วัน หลังจากอ่านคำวินิจฉัย โดยกำหนดเงื่อนไขให้องค์กร หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย และรายงานผลการปฏิบัติหรือข้อขัดข้องในการปฏิบัติต่อศาลรัฐธรรมนูญภายใน ๓๖๐ วัน และ ๕๐๐ วัน นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย

คำวินิจฉัย

(๑) ป.อาญา ม.๓๐๑ ส่งผลกระทบให้หญิงถูกจำกัดสิทธิในเนื้อตัวร่างกายของหญิง เพราะบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะกระทำการใดหรือไม่กระทำการใดต่อชีวิตและร่างกายของตนได้ トラบเท่าที่การกระทำนั้นไม่ไปรบกวนหรือล่วงล้ำเข้าไปในสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อสิทธิในการกำหนดเจตจำนงของหญิงตั้งครรภ์ที่ครอบคลุมไปถึงสิทธิในการตัดสินใจของหญิงว่าจะตั้งครรภ์ต่อไปหรือยุติการตั้งครรภ์ด้วย

ป.อาญา ม.๓๐๑ จึงกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงเกินความจำเป็น ไม่เป็นไปตามหลักแห่งความได้สัดส่วน และเป็นการจำกัดเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ ม.๒๘

101

ส่วนที่ผู้ร้องกล่าวอ้างว่า ป.อาญา ม.๓๐๑ บัญญัติให้หญิงฝ่ายเดียวต้องรับผิดชอบทางอาญา ไม่รวมถึงชายที่มีความสัมพันธ์กับหญิงซึ่งมีส่วนร่วมในการกระทำความผิดด้วย เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม ตามรัฐธรรมนูญ ม.๒๗ นั้น เห็นว่า หญิงเท่านั้นที่สามารถตั้งครรภ์และยุติการตั้งครรภ์ได้ เมื่อชายและหญิงมีสภาพร่างกายอันเป็นสาระสำคัญที่แตกต่างกัน การที่จะให้ชายที่มีความสัมพันธ์กับหญิงซึ่งเป็นต้นเหตุที่ทำให้หญิงตั้งครรภ์ต้องรับโทษและมีความผิดตามป.อาญา ม.๓๐๑ เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันและเป็นธรรมด้วยนั้น จะเป็นการปฏิบัติต่อสิ่งที่มีสาระสำคัญแตกต่างกันให้เหมือนกัน ย่อมเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อชาย ดังนั้น ป.อาญา ม.๓๐๑ จึงไม่ขัดหรือแย้งต่อ ม.๒๗

102

(๒) ป.อาญา ม.๓๐๕ เป็นเหตุยกเว้นการกระทำความผิดของหญิงตั้งครรภ์ที่ทำให้ตนแท้งลูกและแพทย์ที่ได้กระทำทำให้หญิงแท้งลูก กรณีมีเหตุจำเป็นเพื่อสุขภาพของหญิง และหญิงมีครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิดอาญาตามที่บัญญัติไว้ใน ม.๒๒๖ ม.๒๒๗ ม.๒๘๒ ม. ๒๘๓ และ ม.๒๘๔ อันเป็นการคำนึงถึงเพื่อความปลอดภัยในชีวิตของหญิงและเพื่อมิให้เกิดปัญหาทางสุขภาพและปัญหาสังคมอันจะกระทบต่อประโยชน์สาธารณะในภายหลัง

ป.อาญา ม.๓๐๕ จึงเป็นบทบัญญัติที่มุ่งคุ้มครองทั้งคุณธรรมในทางกฎหมายและคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพในร่างกายของหญิงที่ตั้งครรภ์อย่างเป็นธรรม เป็นไปตามหลักความได้สัดส่วนพอเหมาะพอควรแก่กรณี และมุ่งคุ้มครองประโยชน์ของสังคมและประโยชน์สาธารณะได้อย่างเหมาะสม ไม่เป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม และไม่เป็นการจำกัดสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกายของหญิงตั้งครรภ์ตามรัฐธรรมนูญ ม.๒๗ และ ม.๒๘ แต่อย่างใด

103

ศาลรัฐธรรมนูญจึงวินิจฉัยว่า ประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๑ ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๘ แต่ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ โดยกำหนดค่าบังคับให้คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญนี้มีผลเมื่อพ้นกำหนดสามร้อยหกสิบวัน นับแต่วันที่ศาลมีคำวินิจฉัย ส่วนประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๓๐๕ ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗ มาตรา ๒๘ และ มาตรา ๗๗ และสมควรให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการแก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายอาญาและกฎหมายเรื่องการทำแท้งเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

104

ประมวลกฎหมายอาญา

กฎหมายปัจจุบัน

มาตรา ๓๐๑ หญิงใดทำให้ตนเองแท้งลูกหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนแท้งลูก ขณะมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๓๐๕ ถ้าการกระทำความผิดตามมาตรา ๓๐๑ หรือมาตรา ๓๐๒ เป็นการกระทำของผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและตามหลักเกณฑ์ของแพทยสภาในกรณีดังต่อไปนี้ ผู้กระทำไม่มีความผิด

(๑) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากหากหญิงตั้งครรภ์ต่อไปจะเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายต่อสุขภาพทางกายหรือจิตใจของหญิงนั้น

(๒) จำเป็นต้องกระทำเนื่องจากมีความเสี่ยงอย่างมากหรือมีเหตุผลทางการแพทย์อันควรเชื่อได้ว่าหากทารกคลอดออกมาจะมีความผิดปกติถึงขนาดทุพพลภาพอย่างร้ายแรง

105

(๓) หญิงยืนยันต่อผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมว่าตนมีครรภ์ เนื่องจากมีการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ

(๔) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์ไม่เกินสิบสองสัปดาห์ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์

(๕) หญิงซึ่งมีอายุครรภ์เกินสิบสองสัปดาห์ แต่ไม่เกินยี่สิบสัปดาห์ ยืนยันที่จะยุติการตั้งครรภ์ภายหลังการตรวจและรับคำปรึกษาทางเลือกจากผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมและผู้ประกอบวิชาชีพอื่นตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขประกาศกำหนดโดยคำแนะนำของแพทยสภาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น

106

คำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่วินิจฉัยว่า บทบัญญัติแห่งกฎหมายขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ แต่ให้มีผลบังคับในวันที่กำหนดไว้ในอนาคตยังมีอีกเช่น **คำวินิจฉัยศาลรธน.ที่ ๒๒/๒๕๖๕** ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พ.ร.บ.วิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๔๖ วรรคสี่ ที่บัญญัติว่า ในกรณีที่อัยการสูงสุดลงลายมือชื่อรับรองในฎีกาของพนักงานอัยการว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ให้ถือว่าเป็นปัญหาสำคัญและให้ศาลฎีการับฎีกา **ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๗** แต่ให้กำหนดคำบังคับให้คำวินิจฉัย**มีผลเมื่อพ้นสามร้อยหกสิบวัน** นับแต่วันที่ศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัย ทั้งนี้ เพื่อให้คดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่ศาลฎีกามีคำสั่งอนุญาตโจทก์ให้ฎีกาเพราะเหตุมีคำรับรองของอัยการสูงสุดว่ามีเหตุอันควรที่ศาลฎีกาจะได้วินิจฉัย ได้รับการพิจารณาพิพากษาคดีจากศาลฎีกาให้แล้วเสร็จไปทั้งหมดก่อน เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาจำเลยบางคนได้รับประโยชน์ บางคนไม่ได้รับประโยชน์จากการที่กฎหมายฉบับนี้ไม่มีผลใช้บังคับ

107

(มีต่อชุดที่ 3)

108